

□ Dan heb je de poppen aan het dansen

De kleurrijke illustratie met de dansende figuurtjes is een bewerking van de omslag van het muziekalbum *Une soirée chez ma poupée* (een avond bij mijn pop). Deze *Petite scène musicale pour piano* verscheen in 1914 te Parijs. Muziek, tekst en personages verwijzen naar diverse commedia dell'arte- en poppentheaterfiguren. Bij aanvang van deze *soirée musicale et dansante* maken de pretmakers een 'cortège' (optocht) in een *Entrée des Polichinelles*. Ook wagen ze een dansje in twee- of driekwartsmaat in een *Présentation des Pierrots et des Pierrettes*, in de *Valse des Pantins et des Poupées* (wals van de poppen) en in een *Ballet des Fantoches* (ballet van de marionetten). Halverwege de bijeenkomst geven ze 'acte de présence' bij enkele wuften – in oogstrelende robes opgedofte – adellijk uitziende dames. Tijdens een *Révérènce des Marquises poudrées* (révèrence van de gepoederde markiezinnen) wordt er hoffelijk en minzaam naar elkaar gebogen. Het laatste stuk, *Départ des invités* (vertrek van de gasten), doet de geïnviteerden uitgeleide in een levendig en uitgelaten 'Galop'.

Pulcinella en zijn nazaten

Commedia dell'arte is een vorm van volkstheater die bestaat uit dans, kluchten, mime, acrobatische toeren en muziek. Deze theatervorm ontstond in de zestiende eeuw in Italië en verspreidde zich over Europa.

Veel figuren uit de commedia dell'arte hebben een vaste plaats in het (volkspoppen)theater gekregen, met name *Harlekijn*, *Scapino*, *Pierrot*, *Pulcinella* en *Colombina*. De Russische *Petroesjka*, *Punch* uit Engeland en de Franse *Polichinelle* zijn allen nazaten van Pulcinella.

□ Muziek voor marionetten

De commedia dell'arte-types waren in vroeger tijden een ware inspiratiebron voor *clownerieën*, *muziekstukken* en *bals masqués* – waarin gemaskerden een dansje wagen.

Veel composities hebben een naam die ontleend is aan het poppentheater of een kluchtfiguur, zoals in het al genoemde 'Une soirée ...'. Voorbeelden hiervan zijn ook *De lichtzinnige Pierrot*, dat in het begin van de vorige eeuw in Nederland voor zang en piano is uitgegeven, en het melodrama *Pierrot lunaire* van Arnold Schönberg. Haydn schreef rond 1780 enkele marionettenopera's, Strauss omstreeks 1900 de polka *Jolis Pantins* (vrolijke trekpoppen) en Gounod (1818-1893) componeerde zijn *Marche funèbre d'une marionnette* (dodenmars van een marionet). De karakteristieke hoofdpersoon in de Engelse en Franse volkspoppenkast treffen we aan in muziektitels als *The Punchinello Quadrille*, *Pourquoi monsieur Guignol*, *Polichinelle et Bébé* en *La mort (de dood) de Polichinelle*. Velen zullen het ballet *Pulcinella* en het concert *Petroesjka* van Stravinsky (1882-1971) kennen. In de jaren vijftig verschenen van de hand van Hendrika van Tussenbroek liedteksten en piano-muziek over de *Chinese schimmen* en de oud-Hollandse *Jan Klaassen*.

□ Poppenspe(e)linformatiecentrum

Over al de genoemde onderwerpen is wel iets te vinden in de thematentoonstellingen van het museum. Wilt u (nog) meer te weten komen over het (volks)poppentheater? Raadpleeg dan eens de bijna zeventuizend internationale werken omvattende *museumbibliotheek* via www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl. Op de viertalige website www.poppenspelmuseum.nl is informatie te vinden over de collectie en de exposities. De site biedt ook een fraai geïllustreerd Nederlandstalig *poppentheater-abc*.

□ Bijlage: bewerkte omslag van *Une soirée chez ma poupée*, par Ant. Gilis. Impressum: E. Weiller, Paris (1914).

Poppenspe(e)lmuseum ©

Kerkweg 38 8193 KL Vorchten NL Tel.: +31(0)578 - 63 13 29 Fax: +31(0)578 - 56 06 21
www.poppenspelmuseum.nl www.geheugenvannederland.nl/poppenspel2
www.poppenspelmuseum.nl/onderwijs www.poppenspel.info
www.poppenspelmuseumbibliotheek.nl info@poppenspelmuseum.nl